
LITERÁRNÍ CENA POD PALBOU

KE KRITICKÝM OHLASŮM NA MAGNESII LITERU 2019

PETR HRTÁNEK

LITERARY AWARD UNDER FIRE (TO CRITICAL REFLECTIONS OF MAGNESIA LITERA 2019)

This essay deals with journalistic reflections of the Czech literary award *Magnesia Litera* as manifestations of discourse of Czech literary criticism. It shows how this award is referred in five articles published in 2019 (articles by Petr Štengl, Eva Klíčová, Roman Polách, Miroslav Balašík and Ondřej Horák). The essay notes their thematic directions, analyzes and compares their main means of expression and used argumentation strategies.

Keywords: literary award, *Magnesia Litera*, literary criticism, expressions, argumentations

Udílení cen *Magnesia Litera* vyvolává každoročně nemalou kritickou odezvu, přičemž obvyklé námitky směřují nejen k výběru, respektive ke způsobu výběru nominovaných a posléze vítězných knih, ale též k televizní podobě vyhlašovacího večera. Poslední dobou se čím dál častěji přidávají rovněž pochybnosti o kulturně-společenském významu uvedené literární ceny.⁽¹⁾ Navzdory sklonu k jisté recyklaci témat dostávají tyto sezónní kritické ohlasy pravidelně prostor v kulturní publicistice a nejinak tomu bylo v roce 2019, když bylo zveřejněno hned několik víceméně negativních reakcí.⁽²⁾ Právě jimi se hodlám na následujících řádcích zabývat, ovšem nikoli proto, abych podporoval, či naopak rozporoval v nich vyřčená

1 Jedny z prvních obsáhlejších kritických úvah na téma *Magnesie Litery* se dle mého zběžného hledání datují už do roku 2006 (srov. Jareš 2006: 14 a především Kasal 2006: 14).

2 Ročník 2020 byl v tomto ohledu spíše skoupý, nicméně vnesl do debat o jmenované literární ceně nové téma, totiž téma genderové nevyváženosti ve složení porot, potažmo v nominacích a výhercích (srov. Baronová 2020a, resp. Baronová 2020b, dále Zbořil – Demelová 2020 nebo Chitnis – Zusi 2020).

tvrzení – mým záměrem není ani další filipika proti *Magnesii Liteře*, ani její apologie.⁽³⁾ Vybrané články mě zde budou zajímat jako důležitá součást literárněkritického diskursu, jako projevy využívající specifický arzenál výrazových prostředků a postupů.⁽⁴⁾

Jeden z těchto postupů jsem ostatně sám použil pro úvod svého textu. Podobně jako on bývají články o *Magnesii Liteře* (dále už jen ML) otevřeny poukazem na fakt, že se tato cena už tradičně stává předmětem zpochybňování; teprve poté autoři připojují vlastní kritické náhledy (srov. Polách 2019 nebo Balašík 2019: 6). Glosa Petra Štengla „Kdo je v literatuře nejlepší?“ však začíná jinak, neboť necílí výlučně ani jmenovitě na ML, nýbrž na smysl literárních cen vůbec (ML je přesto ve Štenglově článku přítomna, a sice v doprovodné fotografii ze závěrečného ceremoniálu). První řádky Štenglova textu líčí s despektem naše současné konzumní chování, jehož falešnou, iluzorní motivací se dle autora stal superlativ *nejlepší* – pachtíme se za domněle nejlepšími produkty. Předmětným adjektivem pak bylo „kontaminováno“ rovněž přítomné literární dění, jak dokládá poměřování hlavně v rámci literárních cen (srov. Štengl 2019). Štengl v nich nachází jediný, doposud jakoby skrývaný nečistý účel: „Obávám se, že jde o peníze, o byznys. Kniha ověřeného autora se dobře prodá“ (Štengl 2019).

Komerční podstatu literárních cen, jmenovitě ML, *demaskuje* podobnou ideologickou optikou⁽⁵⁾ také Eva Klíčová v eseji s výmluvným titulem „Magnesia Litera. Literatura ospravedlněná trhem?“ Základní teze – „artefakty se proměnily na artikly“ (Klíčová 2019) – je opřena o *diagnózu* zhoubného zárodku ML: „Důvod, proč je tak snadné rok co rok povytahovat obočí nad nominacemi Magnesie Litery, hnízí hluboko uvnitř ceny samé. Navzdory

3 Pro jistotu sděluji, že jsem tříleté působení v porotě ML pro prózu ukončil v roce 2016 a aktuálně jsem pouze jedním z hlasujících v anketě *Magnesia Litera* Kniha roku. K organizátorům ML nemám žádné jiné závazky, k ceně samotné mě nepoutá žádný citový vztah.

4 Studie je dílčím výstupem projektu SGS03/FF/2019 s názvem *Vybrané žánrové a subžánrové proměny v současné české literatuře III*, který byl řešen na Katedře české literatury a literární vědy Filozofické fakulty Ostravské univerzity (přednostně se zabýval uměleckými žánry a subžánry, ale kromě toho též žánrovým profilem publicistické nebo odborné oblasti).

5 Třebaže toto spojení může vyvolávat negativní konotace, v mém pojednání jde pouze o charakteristiku autorčina přístupu, nikoli o jeho hodnocení.

vší ušlechtilosti, která ji z podstaty obklopuje, má totiž ve svém jádru liberálně ekonomické semínko prázdnoty“ (ibid.). Dříve než si čtenář vůbec stihne položit otázku, zda efektně znějící spojení *liberálně ekonomické semínko prázdnoty* není samo významově prázdné, následuje jeho vysvětlení v rychlé sekvenci příčin a následků: „A to je nijak nezpochybňovaná představa, že hlavní problém současné české literatury spočívá *pouze a jedině* v tom, že se málo prodává. A málo se prodává proto, že se o ní neví. A neví se o ní, protože nemá reklamu. A o tu reklamu – propagaci a následnou prodejnost –, se postará právě Magnesia Litera. Problém vyřešen“ (ibid.). Sugestivnost proudu epanastrof podtrhuje nakonec řečnická otázka: „Potřebujeme ale literární cenu vycházející z principu telemarketingu?“ (ibid.). Tento *dotaz* samozřejmě implikuje zápornou odpověď, ale kromě toho má ještě další podprahový persvazivní účinek. Plurálová forma totiž není ani tak autorským plurálem, jako spíše konstrukcí *kolektivního My*, které čtenáře nabádá, aby se ztotožnil se stejně uvažující imaginární skupinou, v níž je prezentovaný názor sdílen jako nevyvratitelný fakt. Ostatně toto působivé *My* se v eseji Klíčové zpřítomňuje hned první větou perexu: „Magnesia Litera ve stávající podobě svědčí o *našich* setrvalých rozpacích nad soudobou literární tvorbou“ (ibid.; kurzivou zvýraznil P. H.).

Základním hodnotícím východiskem obou uvedených článků je stereotypní obraz, který je v současném uvažování o literatuře vůbec dost rozšířený: je to představa literatury a potažmo literárního prostředí jako „jednoho z posledních svobodných prostorů“ (srov. Štengl 2019) v jinak nesvobodném světě, tj. ve světě ovládaném penězi, reklamou, byznysem. Literatura, respektive mentální prostor, jenž v této představě zaplňuje, je prozatím ještě většinově *nezkaženým* územím, i když v (cenové) praxi už nakaženým: jednou slovem „nejlepší“, jindy plevelným „semínkem prázdnoty“. Uvedené kritické články tedy mají nejen demaskující, ale nepřímo též ochránářskou intenci. Ta ovšem nemusí být vnímána vždy jen pozitivně. V eseji Ondřeje Horáka „Ticho po bouři ve sklenici minerálky“ je namísto topoi výlučného literárního *ostrova*, jenž je ohrožován *oceánem* přízemnosti, nekulturnosti a komerce, představen obraz nezáživného, nehybného literárního ghetta, které vzniká právě kvůli *izolacionistickému* přístupu jeho *obyvatel*. To se podle autora eseje exemplárně

projevuje ve fungování ML, nicméně jde zároveň o širší trend: „Co bylo původně určeno laikům-čtenářům k jejich zorientování a k nalákání do knižního světa, se pokaždé brzy sveze do modu „hlavně, aby se to líbilo samotným lidem od literatury“. Proto se brána ghetta zavře – nutno zdůraznit, že je však přibouchnuta rukama těch, kteří v ghettu dlí“ (Horák 2019: 28).

Ještě větší despekt k současnému dění na poli literárních cen se snaží vyjádřit ve své glose Petr Štengl, když v původně „svobodném prostoru“ záhy objevuje „tradiční malý rybníček literární“ (srov. Štengl 2019). Více než bezděčný pleonasmus stojí za pozornost notně vyčpělá metafora *rybníčku*, jíž se v naší kulturní publicistice, zdá se, stále celkem dobře daří. Mimo jiné se toto klišé vyskytuje také v eseji Klíčové, a to hned dvakrát – v textu („Žádný český rybník není velký, tím méně ten literární“, Klíčová 2019) a v mezititulku *Rybník plný známých* (ibid.). Je jím nadepsána pasáž, jež rozvíjí další stereotyp kritik ML, totiž představu, že se do magnesiálních nominací a potažmo ocenění promítají různé zákulisní dohody, přátelské či kolegiální vazby. Spekulace o takovém *temném pozadí* ML vnímá Miroslav Balašík v článku „Magnesia Litera na rozcestí“ jako symptomatický důsledek několika problémových aspektů ve fungování této ceny (složení porot, způsob nominací, výběr laureátů), ale zároveň se tyto *konspirační teorie* snaží hned dvakrát zlehčit s tím, že „jsou míněny s nadsázkou“ (Balašík 2019: 6), respektive že „jsou taková rýpnutí myšlena jako vtip“ (ibid.). Tak je tomu bezpochyby v glose Petra Štengla, který se ptá, kdo rozhoduje o vítězích literárních klání, a hned si sarkasticky a hyperbolicky odpovídá dalšími otázkami: „Kamarádičky z branže? Člen nějaké tajné literární sekty?“ (Štengl 2019). Balašík však ilustrativně cituje z eseje Klíčové, v jejíchž vyložení adresných úvahách o zákulisních rejdech v ML nejsou vtip či nadsázka nijak výrazně zastoupeny. Klíčová sice píše o možnosti *poťouchlého pošklebování*, ale sama má ve svém textu volí spíše *rozhořčený* postoj: „zatímco běžný čtenář může nad výběrem nanejvýš tápat, lidé literárního provozu se naopak mohou poťouchle pošklebovat nebo naopak [sic!] rozhořčovat nad všelijakými kolegiálními spojnicemi. Souvisí porotce Emil Hakl se zvýšeným výskytem nominací z jeho domovského nakladatelství Argo? A nominace povídkové knihy Jiřího Kamene *Elvis ze Záluží* s porotcem Petrem Kotytkem – příležitostným

spolupracovníkem na pořadech Českého rozhlasu? [...] Nutně podobně musí fungovat nominace na odborné knihy – tedy jako výsledek diplomatických zákulisních dohod a recipročních oborových ústupků. Nebo jak asi vypadala diskuze uměleckých teoretiků a historiků nad parazitologickou publikací?“ (Klíčová 2019). Je opět příznačné, že tato otázka neočekává odpověď a že Klíčová zcela ignoruje jiná vysvětlení (například že se porotci v diskuzi jedno- duše shodli, že sami sice parazitologické problematice vůbec nerozumějí, ale že daná kniha⁶) je napsána tak dobře, že v ní poučení i potěšení může nalézt též úplný laik – takový důvod pro ocenění je sice nejpravděpodobnější, ale zároveň je celkem fádní, takže jako téma pro pamfletický esej je, uznávám, prakticky nepoužitelný). V této souvislosti dodávám, že Štengl svou glosou mimo jiné naznačuje, že celé literární soutěžení pouze spoluutváří jakousi „stínovou fikci“ (srov. Štengl 2019). Lze předpokládat, že v podstatě totéž dělají výroky kulturních publicistů o *temných silách* v zákulisí ML.

Stínová fikce se však nevytváří jen rozvíjením jednoho dílčího tématu, ale také poněkud zavádějící stylizací některých kritických článků o ML. Vysoká četnost vět ukončených otazníkem (viz také titul Štenglový glosy nebo titul eseje Klíčové) může totiž snadno vzbudit dojem, že tyto texty vedou se svým modelovým příjemcem pomyslný dialog. Jenomže, jak už bylo řečeno výše, takové věty odpověď neočekávají, nýbrž ji samy rovnou předjímají, případně jsou více vyjádřením ironické pochybnosti či podivu než skutečně problematizujícím dotazem. Fakt, že kritiky ML většinou nejsou nastaveny diskuzně, dokládají i gramatické a rétorické kamufláže, díky nimž se některá sporná (či potenciálně sporná) tvrzení mění ve výroky univerzální platnosti, v kategorické pravdy – viz například výrazy typu *nutně*, *musí* v již uvedeném citátu z eseje Klíčové nebo zdůvodnění averze vůči invaznímu adjektivu „nejlepší“ ve Štenglově článku;⁷ toto zdůvodnění se nejdříve

6 Jedná se o publikaci *O parazitech a lidech*, která v roce 2019 zvítězila v kategorii Litera za naučnou literaturu.

7 Kdyby o fungování inkriminovaného adjektiva v principu literárních cen uvažoval Štengl věcně, nejspíš by došel ke stejnému logickému závěru jako Ondřej Horák: „fakt, že se nějaký titul stane Knihou roku, taky ještě neznamená, že porotci říkají, že se jedná o mimořádnou literární událost – může to znamenat třeba jen to, že jde podle nich o nejlepší dílo z loňské knižní žně. Přičemž nejlepší se ještě automaticky nerovná dobrý, může to být taky jen nejméně špatný počin“ (Horák 2019: 28).

odvolává na údajné svědectví *všech* spisovatelů („Každý literát vám řekne, že literatura se objektivně pojmout nedá“ – Štengl 2019) a záhy na neprokazatelnou frekvenci podobného výroku: „Mnohokrát už bylo řečeno, že v literatuře se soutěžit nedá“ (ibid.).

Sugestivní, leč fakticky pochybnou autoritou většího počtu, jehož persvazivní působnost se podobá působnosti výše probíraného *kolektivního My*, se zaštiťuje také Roman Polách v komentáři nazvaném *Trojčlenka s Literou*. Poprvé se k této figuře uchyluje v úvodním popisu výchozí situace: „*mnozí* se podivují, jaká jména jsou v daném ročníku nominována“ (Polách 2019, kurzivou zvýraznil P. H.) a vzápětí znovu v (pseudo)argumentu pro jinak regulérní požadavek na dorovnání počtu nominací v jednotlivých kategoriích s počtem nominací v kategorii prózy. Polách zde nesdělí *svůj* názor, ale názor kolektivu: „*mnohým* totiž přijde nominovaná trojice knih jako počet neúměrný tomu, co se za předchozí rok napříč literární produkcí urodilo“ (Polách 2019, zvýraznil P. H.). Pominu vágnost tohoto výroku (snadno mu lze oponovat stejně neprůkazným konstatováním, že *mnohým* zase přijde trojice nominovaných knih tak akorát) a upozorním na skutečnost, že Polách – na rozdíl od Štengla a Klíčové – nezpochybňuje propagační funkci ML ani ji nechápe negativně: v navýšení počtu nominovaných knih vidí ryze praktické důsledky, totiž rozšíření povědomí o kvalitní poezii, o literatuře pro děti, odborných knihách aj., aniž by se jakkoli pozastavoval nad tím, že to může (bude) mít také komerční efekt. Ostatně v kritikách ML není ani úplnou výjimkou, že se dva kritikové nezávisle na sobě ocitají víceméně v rozporu. Koneckonců právě Poláchův návrh je vlastně protikladem návrhu Miroslava Balaštíka, podle něhož výchozím bodem eventuální nezbytné reformy ML by „mělo být snížení počtu kategorií [...] Případně i konec pozitivní diskriminace české prózy a snížení počtu nominací v této kategorii ze šesti na tři“ (Balaščík 2019: 6–7).

Výpady proti ML se pohybují v poměrně široké žánrové škále: od problémově soustředěných kratších komentářů po obsáhlejší, esejisticky laděné texty komplexnějšího záběru, od cílené kritiky konkrétního jevu po obecnější principiální úvahy. Také výrazové rejstříky jsou dost rozevřeny. Jednu polohu reprezentuje *plebejský* styl v glose Petra Štengla, který se

nevyhýbá hovorovým a expresivním obrátům („Aby bylo jasno: jsou mi ukradené všechny literární pocty a jiné literární šaškárny, co jen jich tu máme.“ – Štengl 2019), jednou dokonce i na hranici vulgarity: „čím víc je všechno nej, tím víc to stojí za vyliž“ (ibid.). Tento způsob vyjadřování má nejspíš odpovídat autostylizaci distancujících se *totálních looserů*, kteří se vyslovují – opět *kolektivně* – závěrečným „A co my? Ti nejhorší z nejhorších?“ (ibid.).

Opacný pól výrazu nabízí komentář Romana Polácha, pro něhož je typické používání intelektuálně znějících obrátů místo „obyčejných“ slov, třeba když se místo v *kategorii prózy* použije *moudřeji* vypadající (leč významově ne úplně adekvátní) „v ranku prózy“ (srov. Polách 2019).⁸ Momenty, kdy se takový způsob vyjadřování hromadí, pak samozřejmě působí bezděčně komicky: „Zásadní je zde ovšem právě problematika oné proklamované pragmatičnosti ceny, která je schizofrenicky zakleta naopak v nepraktickém tradicionalistickém trojčlenném systému, zatímco tekutost a zejména kvalitativní rozsáhlost dnešní literární produkce toto statické rozčlenění rozporuje“ (ibid.). Zdánlivě hlubokomyslné souvětí je vlastně svým obsahem až banálně prosté – volně přeloženo do obecné řeči, dle Polácha spočívá hlavní problém ML v tom, že chce fungovat účelně, ale přitom stále nominuje ve všech kategoriích s výjimkou prózy pouze tři tituly, i když to neodpovídá vysokému počtu a rozmanitosti vydávaných knih. K *žonglování* s efektně znějícími slovy dodávám, že Klíčová i Horák porotcům ML vytýkají neschopnost vyjádřit jasně a pochopitelně důvody nominací. Z oficiálních zdůvodnění oba ilustrativně citují, přičemž Klíčová trefně nazývá jazyk porotců „kritickým ptydepe“ (srov. Klíčová 2019), Horák je pak ironicky *chválí* coby „lahodné a jistě podnětné větičky“ či „brilantní texty“ (srov. Horák 2019: 28).

Oba právě jmenovaní publicisté přitom své eseje formulují – na rozdíl od Polácha – srozumitelně, bez intelektuálních výrazových póz a manýr. Místo nich zakládají působivost vlastních kritických textů na ironii, která je různě odstupňována a tónována. Klíčová svůj kritický náhled velmi často

8 Tato manýra samozřejmě není Poláchovým vynálezem – v jednom ze starších článků je ML pojmenována jako „reprezentativní univerzální *kontest* knižní produkce“ (Krekule 2003: 16, kurzívou zvýraznil P. H.).

vyjadřuje v originálních břitkých, až jízlivých přirovnáních (výše probíraná metafora *českého rybníku* je výjimkou), přičemž takovým šlehům je vystavena především mediální prezentace ML: „Úplně tedy stačí, když se nominovaní prostě vytáhnou jako králíci z klobouku a následná mediální ‚masáž‘ o síle intelektuální vzrušivosti reklamy na jogurt vykoná své i na periferii kdesi za Nákupním centrem Chodov“ (Klíčová 2019). Neváhá k tomu využít i hovorové a nespisovné polohy, například když ceremoniál ML hodnotí jako „neslanou nemastnou pódiovou předávacíku v živém přenosu“ (ibid.). Ondřej Horák v podobně ironickém režimu opakovaně používá, jak už bylo ukázáno, sarkastické pochvaly a slova obdivu. Například fakt, že porotci v kategorii překladu oceňují i překlady z jazyků, které sami neovládají, uzavírá slovy: „Je úžasné, co všechno dokážou jazykové nadaní Češi nahlédnout“ (Horák 2019: 28).

Také Štengl ve své glose nešetří ironií, mj. když popisuje pochybná kritéria hodnocení literárních děl. Svůj despekt vyslovuje mj. metaforou neviditelného „kouzelného literárního pravítka“, jímž se na literárních soutěžích „vesele šermuje“, aby se posléze schoval do „futrálu“ pro příští rok (srov. Štengl 2019).⁹⁾ Jindy ovšem Štenglovy pokusy o originalitu humorného obrazu vyznívají samoúčelně, jsou ornamentem bez myšlenkových návazností, například: „Kdo chce soutěžit, ať jede na olympiádu, i když mě tak napadá, jaké by to bylo, kdyby Usain Bolt překročil cílovou čáru s ruličkou Tvaru v ruce?“ (ibid.)

Převážně věcný neutrální styl Balaštíkova komentáře (jen s několika příležitostnými ironickými příklady a narážkami) je mezi kritikami ML spíše výjimkou. Balaštík též jako jeden z mála své návrhy na změny ve fungování ML zdůvodňuje. Kupříkladu již výše uvedený návrh na snížení počtu katego-

9 Neexistence či absence objektivních kritérií, respektive neobjektivita existujících kritérií je vůbec běžným argumentem kritických výpadů proti ML a literárním cenám vůbec. Z vlastní porotcovské zkušenosti (nejen v ML) mohu potvrdit, že nominace i volba vítěze samozřejmě nejsou striktně založeny na objektivně hodnocených estetických kvalitách díla, ale že do rozhodování chtě nechtě promlouvá řada různorodých faktorů, nevyjímaje individuální čtenářské preference, soukromé motivace a subjektivní dojmy. Pro autory filipik proti ML to ovšem není prostá přirozenost literárního *cenového provozu*, nýbrž jeho *neviditelné* negativum, které je nutno rozkrýt, pojmenovat a eventuálně nahradit nějakým *bezchybným* hodnotícím systémem.

rií a počtu nominací v kategorii prózy vysvětluje následovně: „Na zbývající žánry by se soustředila větší pozornost, rozšířil by se prostor pro informace o jednotlivých titulech a současně by to vyvolalo větší tlak na zdůvodnění a diskuze o nominacích“ (Balaščík 2019: 7). Balaščíkův text tedy neulpívá na povrchní kritice aktuální organizace a podoby ML, ale spíše tuto cenu nazírá perspektivou dalšího vývoje, neboť podle něj se ML blíží ke kritickému bodu: „Zdá se, že Magnesia Litera směřuje k hranici, za níž přestane být směrodatnou jak pro knižní branži, tak pro čtenáře“ (ibid.: 6). Podle Balaščíka ale existuje ještě možnost, jak se takové budoucnosti vyhnout. Pregnantně to vyjadřuje mezititulkem *Nebát se změny*: ML je natolik „sebevědomá“, že se nemusí obávat radikální obrody v podstatě celého dosavadního konceptu – rušení kategorií, změny formátu televizního ceremoniálu, výběru nových porot a zavedení jiného mechanismu nominací knih a výběru vítězů (ibid.: 7). Nicméně ani Balaščík nedohlédne na potenciální problematičnost svých návrhů – například když stejně jako Klíčová navrhuje, aby nominace a případně i vítězné tituly vzešly z veřejné diskuze odborníků, nijak nedomyšlí, že se tím zakládá záminka k možným novým výtkám, k uštěpačným dotazům typu *kdo a podle jakého klíče tyto odborníky vybíral?*⁽¹⁰⁾

Zatímco Balaščík dává ML ještě šanci (a de facto apeluje na to, aby byla využita), probíraná Horákova esej končí beznadějně. Sice navrhuje v kategorii Kniha roku veřejné hlasování, aby se předešlo zmíněným spekulacím o zákulisních čachrech, ale jinak se spíše kloní k názoru, že ML uvízla v podivném status quo všeobecné lhostejnosti (jinak řečeno, už překročila onu Balaščíkem avizovanou hranici). Horák přitom žádné radikální řešení – například v podobě úplně jiné literární ceny – nepředpokládá: jednak připomíná neuspokojivou tuzemskou praxi zdvojených filmových cen, jednak je značně skeptický, pokud jde o *akčnost* tuzemského literárního provozu: „Co se týče nového konkurenta vzniklého z nespokojenosti, může být Magnesia Litera pravděpodob-

10 Shodou okolností v době dopisování této studie umístil (14. 12. 2019) na svůj FB profil Ivan Adamovič, sám jeden z respondentů ankety *Kniha roku Lidových novin*, post, v němž mimo jiné vyzývá: „Zároveň bych uvítal, kdyby redakce vysvětlila výběr hlasujících, aby bylo jasné, jaká skupina lidí vlastně hlasuje, podle jakého klíče jsou vybírání, rozhodnout se, jestli posílit zastoupení lidí od literatury, nebo naopak co nejvíc rozprostřít – ale kam vlastně? Výběr oslovených má na výsledky zásadní vliv.“

ně v klidu. Většina jedinců z literárního prostředí začíná a končí právě u slov, ovšem když je čas konat, je ticho a skoro nic se nestane“ (Horák 2019: 28).

Svůj text uzavřu rovněž s jistou dávkou zobecňujícího despektu. Poláchův článek *Trojčlenka s Literou* je postaven na amplifikaci jednoho tématu – opakuji, že je jím požadavek na dorovnání počtu nominací ve všech kategoriích s počtem nominací v kategorii prózy. Polách přitom vytrvale uvádí, že próza má *pět* nominačních míst. Bylo by samozřejmě možné odbýt tento lapsus lacině ironickým konstatováním, že pisatel, který se v titulu svého příspěvku efektně ohání známým matematickým postupem, neumí paradoxně sám do šesti napočítat (protože právě tolik nominací má v ML próza k dispozici). Kdyby ovšem tento Poláchův omyl⁽¹¹⁾ zároveň tak trochu nesignalizoval hlubší a obecnější problémy kritického psaní o ML, totiž nejen faktickou, ale i názorovou a argumentační nedůslednost či překrotnost. Ve výsledku tak rétorická munice, kterou literární publicisté ostřelují cenový provoz a ML zvláště, sice není úplně slepá, nicméně její účinnost odpovídá účinnosti paintballových kuliček. Ale koneckonců proč ne, vždyť většina kritických článků o ML zřejmě ani nevzniká s tím, že by mohly ve fungování inkriminované literární ceny cokoli zásadního *rozstřelit* – v rámci naší kulturní publicistiky jde spíše o pravidelný jarní teambuilding.⁽¹²⁾

doc. PhDr. Petr Hrtánek, Ph.D.

Katedra české literatury a literární vědy

Filozofická fakulta Ostravské univerzity

Reální 5, 701 03 Ostrava

petr.hrtanek@osu.cz

11 O významu a životnosti Poláchova příspěvku svědčí také fakt, že autorův omyl v počtu prozaických nominací se v elektronicky publikovaném textu nikdo neobtěžoval opravit ani poté, co na něj upozornila Ivana Myšková v připojeném komentáři.

12 Než vyšla tato studie tiskem, korpus takových textů je opět o pár nových příspěvků bohatší, byť v roce 2020 se kvůli posunu ML z důvodu pandemie objevily převážně až na podzim. Každopádně stálo by za to prozkoumat v mnohem hlubší a preciznější analýze, zda a jak se názory, argumentační strategie a výrazové prostředky kritik ML proměňují v delším časovém horizontu.

LITERATURA

BALAŠTÍK, Miroslav

2019 „Magnesia Litera na rozcestí“; *Host* 35, č. 5, s. 6–7

BARONOVÁ, Barbora

2020a „Magnesii Liteře chybí ženská perspektiva“; www.h70.cz, publikováno 12. 3. 2020, [online] <http://www.h70.cz/magnesii-litere-chybi-zenska-per-spektiva/> [Přístup 20. 11. 2020]

2020b „Proč Magnesii Literu nezískala letos žádná žena?“; www.dokrevue.cz, publikováno 24. 9. 2020, [online] <https://www.dokrevue.cz/blog/proc-magnesii-literu-neziskala-letos-zadna-zena> [Přístup 20. 11. 2020]

HORÁK, Ondřej

2019 „Ticho po bouři ve sklenici minerálky“; *Lidové noviny* 32, 13. 4., příloha Orientace/Kritika, s. 28

CHITNIS, Rajendra – ZUSI, Peter

2020 „Prohlášení k cenám Magnesia Litera“; www.i-kanon.cz, publikováno 17. 9. 2020, [online] <http://i-kanon.cz/2020/09/17/prohlaseni-k-cenam-magnesia-litera/> [Přístup 20. 11. 2020]

JAREŠ, Michal

2006 „Porotcem...“; *Tvar* 17, č. 10, s. 14

KASAL, Lubor

2006 „Glosy k udílení cen Magnesia Litera“; *Tvar* 17, č. 10, s. 14

KLÍČOVÁ, Eva

2019 „Magnesia Litera. Literatura ospravedlněná trhem?“; www.heroine.cz, publikováno 25. 3. 2019, [online] <https://www.heroine.cz/kultura/612-magnesia-litera-literatura-ospravedlnena-trhem?> [Přístup 29. 12. 2019]

KREKULE, Jan

2003 „Magnesia Litera po druhé“; *Akademický bulletin* 9, s. 16

POLÁCH, Roman

2019 „Trojčlenka s Literou“; www.h70.cz, publikováno 7. 3. 2019, [online] <http://www.h70.cz/litera-jako-problem-triad/> [Přístup 27. 12. 2019]

ŠTENGL, Petr

2019 „Kdo je v literatuře nejlepší?“, *www.old.literarky.cz*, publikováno 20. 4. 2019, [online] <http://old.literarky.cz/civilizace/199-glosa/28138-kdo-je-v-literatue-nejlepi> [Přístup 27. 12. 2019]

ZBOŘIL, Jonáš – DEMELOVÁ, Karolína

2020 „Jak zlepšit Magnesie Litery, které letos ovládli mužští autoři? Porota by mohla být jednočlenná“, *www.wave.rozhlas.cz*, publikováno 3. 9. 2020, [online] <https://wave.rozhlas.cz/jak-zlepsit-magnesie-litery-ktere-letos-ovladli-muzsti-autori-porota-mohla-byt-8286474> [Přístup 20. 11. 2020]